

Specialpedagogik 2

Sonja Svensson Höstfält

Studiehandledning till Specialpedagogik 2

Sanoma Utbildning

Författare: Sonja Svensson Höstfält.

Studiehandledning utifrån de olika målen och de centrala innehållen för kursen.

Generell information

Samtliga studieuppgifter kan göras på samtliga nivåer av kunskapskriterier.

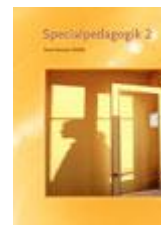
Om det till exempel anges i uppgiften att man ska *reflektera*, *beskriva* eller *motivera* kan det göras på översiktlig, utförlig eller utförlig och nyanserad nivå.

I målet som handlar om ”Förmåga att planera, genomföra, utvärdera, följa upp och dokumentera olika insatser och aktiviteter för att skapa goda villkor för människors deltagande i olika situationer”, (kapitel 9) hänvisas i första hand till de studieuppgifter/berättelser som finns på s. 139 och framåt.

Studiehandledningen får kopieras:

För mer information kontakta:

Anja Aronsson, förläggare
anja.aronsson@sanomautbildning.se

Studieenhet 1

Mål

Kunskaper om samhällets olika insatser för människor med funktionsnedsättningar

Centralt innehåll

Innehållet i, bakgrunden till och framväxten av organisationer, arbetssätt och olika insatser inom funktionshinderområdet

Lagar, förordningar, internationella överenskommelser och riktlinjer som styr insatser och verksamheter för människor med funktionsnedsättningar.

Läsanvisningar

Kapitel 1 och 4.

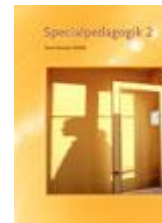
Internet: FN:s standardregler för funktionshindrade.

Salamancadeklarationen (se www.spsm.se Specialpedagogiska skolmyndigheten.)

Olika intresseorganisationer.

Studieuppgifter

1. Skriv en levnadsberättelse med utgångspunkt från bilden på s 15.
 - Vilka är de två flickorna?
 - Hur ser deras liv ut?
 - Hur kan man spåra Salamancadeklarationens text i deras vardag tror du?
2. Vilka värderingar har styrts under de senaste två decennierna när det gäller synen på människor med funktionsnedsättning?
3. Skaffa information från några verksamheter där det finns specialpedagogiska inslag.
 - Hur ser verksamhetens historia ut?
 - Varför startade den?
 - Hur länge har den funnits?
 - Vilka är huvudpersonerna?
 - Vilken inriktning har verksamheten?
 - Annat av intresse?
 - Vilken människosyn finns i verksamheten?
 - Går denna människosyn att spåra till någon/några av styrdokumentet, och i så fall vilka?
 - Samarbetar verksamheten med någon av intresseorganisationerna? Vilken/vilka? På vilket sätt?
4. Reflektera kring berättelsen på sid 54–55.

Studieenhet 2

Mål

Förmåga att arbeta utifrån lagar och andra bestämmelser som styr olika verksamheter.

Centralt innehåll

Lagar, förordningar, internationella överenskommelser och riktlinjer som styr insatser och verksamheter för människor med funktionsnedsättningar. Lagar, andra bestämmelser och praxis när det gäller arbetsmiljö, säkerhet och yrkesetik inom funktionshinderområdet.

Läsanvisningar

Kapitel 5 och 6.

Lagtexter, www.rixlex.se

Fler exempel på etiska dilemman, www.socialstyrelsen.se

Studieuppgifter

1. Ta reda på vilka lagar som styr den verksamhet där du senast gjorde din APL. Hur tror du dessa lagar påverkar personalens arbete?
2. Gör uppgift 3 på s. 94. Lägg till följande frågor:
 - Hur tydlig är värdegrunden?
 - Går den att tolka på flera sätt?
 - Finns det fler än en värdegrund på verksamheten, till exempel en för huvudpersonerna och en annan för personalen?
 - Var kan man läsa om värdegrunden?
 - Andra frågor av intresse?
3. Vilken etisk resonemangsmodell ligger närmast din egen människosyn? Motivera ditt svar.
4. Vilka lagar anser du är de viktigaste inom verksamheter för människor med funktionsnedsättning? Motivera ditt svar.
5. Reflektera över regler som du kommit i kontakt på en arbets- eller APL-plats. Vilken typ av regler var det?
 - För vem gällde reglerna?
 - Fanns det stöd i lagar och förordningar för reglerna?
 - Vem hade skrivit reglerna?
 - Andra intressanta frågor?

Studieenhet 3

Mål

Kunskaper om specialpedagogiska arbetssätt och hjälpmedel samt färdigheter i att utveckla och använda dessa.

Centralt innehåll

Användande, utveckling och anpassning av specialpedagogiska arbetssätt och övriga hjälpmedel.

Läsanvisningar

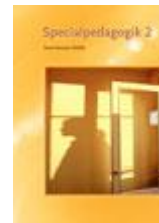
Kapitel 9.

Specialpedagogik 1, kapitel 6. Sanoma Utbildning.

Internet för beskrivningar av olika hjälpmedel.

Studieuppgifter

1. Tänk efter vilka hjälpmedel du använder i din vardag. Beskriv när och hur du använder dem. Vilka kan du inte klara dig utan? Finns det hjälpmedel som är mindre viktiga för dig?
2. Välj ut några hjälpmedel och beskriv hur de fungerar och hur de kan användas av en person med utvecklingsstörning eller somatisk, psykisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Gör en broschyr/film/ljudfil eller liknande där du beskriver hur hjälpmedlen kan användas.

Studieenhet 4

Mål

Förmåga att använda centrala specialpedagogiska begrepp

Centralt innehåll

Innebörden av olika begrepp, till exempel funktionsnedsättning, funktionshinder, normalitet, avvikelser, diagnoser, inkludering, exkludering, tillgänglighet, delaktighet och likvärdighet.

Läsanvisningar

Kapitel 2 och 3.

Korta varianten av ICF se www.socialstyrelsen.se

Sök på www.youtube.se om familjen Hoyt, ”Ironman” eller liknande.

Diagnoskriterier, se www.vardguiden.se

Specialpedagogik 1, kapitel 3, om diagnoser. Sanoma Utbildning.

Studieuppgifter

1. Titta på ett Youtube-klipp om familjen Hoyt. Reflektera kring hur det salutogena perspektivet blir synligt.
2. Ta reda på hur man diagnostiserar en funktionsnedsättning. Ta reda på hur ICF beskriver kroppsstrukturer och kroppsfunktioner utifrån din valda funktionsnedsättning. Reflektera över de likheter och skillnader du kan hitta mellan diagnoskriterier och funktionsbeskrivningen enligt ICF.
3. Titta på bilden på s. 38.
 - Vad handlar den om?
 - Går det att resonera som man gör på bilden?
 - Vilka alternativa instruktioner kan du tänka dig kan bli nödvändiga?
4. Jakobsson och Nilsson (s. 42) har inte hittat någon forskning som stöder att själva diagnosen har någon betydelse för vilket resultat olika specialpedagogiska aktiviteter får. Hur resonerar du kring detta?
5. Reflektera kring Nilholms dilemmaperspektiv. Ge exempel på fler dilemman.
6. Redogör för hur begreppen *inkludering* och *tillgänglighet* kan användas i specialpedagogisk verksamhet.

Studieenhet 5

Mål

Förmåga att diskutera egna, andras och samhällets attityder till, samt värderingar och bemötande av, människors olikheter

Centralt innehåll

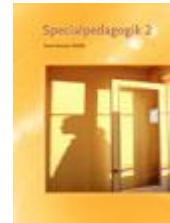
Innehållet i, bakgrunden till och framväxten av organisationer, arbetssätt och olika insatser inom funktionshinderområdet.

Läsanvisningar

Kapitel 7 och 8.

Studieuppgifter

1. Ta reda på hur de olika politiska partierna diskuterar om människor med funktionsnedsättning.
2. Intervjua vänner, släktingar eller grannar om deras åsikter om hur samhället bör ta hand om människor med funktionsnedsättning. Om deras åsikter skiljer sig mycket från dina egna – ge exempel på hur du kan argumentera för din åsikt.
3. Reflektera kring hur du tycker att samhället bör bemöta människor med funktionsnedsättning.
4. I kapitel 8 talas det om tillgänglighet för olika kategorier av funktionsnedsättning. Ge fler exempel på tillgänglighetsproblem för varje kategori. Reflektera kring hur samhällets syn på människor med funktionsnedsättning kan iakttas när det gäller tillgängligheten i samhället.

Studieenhet 6

Mål

Förmåga att kommunicera, samarbeta och samverka för att stödja och assistera människor i olika situationer.

Centralt innehåll

Interaktion och kommunikation i samarbete och möten med människor.

Läsanvisningar

Kapitel 9.

Studieuppgifter

1. Du ska beskriva en aktivitet för en huvudperson och huvudpersonens anhöriga och närstående. Det är viktigt att din beskrivning blir begriplig för samtliga mottagare av informationen. Redogör för hur du lägger upp din beskrivning, om du behöver använda hjälpmedel och i så fall vilka samt hur lång tid du tror att du behöver. Tänk på att du ska anpassa din information utifrån huvudpersonens funktionsnedsättning.
2. När du genomfört din presentation i uppgiften ovan, ska du berätta för dina kolleger vad du informerat om och hur det gick. Redogör för hur du tänker lägga upp din rapportering.
3. Du ska dokumentera från informationstillfället. Ge exempel på hur du kan skriva/formulera din text när du gör din dokumentation.

Studieenhet 7

Mål

Förmåga att planera, genomföra, utvärdera, följa upp och dokumentera olika insatser och aktiviteter för att skapa goda villkor för människors deltagande i olika situationer

Centralt innehåll

Planering, genomförande, utvärdering, uppföljning och dokumentation av olika insatser och aktiviteter.

Läsanvisningar

Kapitel 9.

Studieuppgifter

1. Reflektera kring berättelsen om Karin på s. 120. Hur tänker du om Johannas veckoplanering? Vilket inflytande har Karin har över sin vardag?
2. Ge exempel på konkreta och tydliga aktiviteter utifrån den ”inre ramen”. (s.122–123)
3. Den föreslagna aktiviteten genomförs enligt planerna. Redogör för hur du kan följa upp aktiviteten. Redogör också för om du måste ändra något i planeringen till nästa gång.

Studieenhet 8

Mål

Färdigheter i att kritiskt använda information från olika källor

Centralt innehåll

Kritisk bearbetning av information från olika källor.

Läsanvisningar

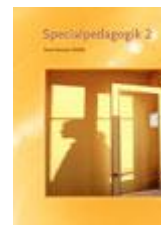
Inledning s. 8–11.

Internet för forskningsresultat.

Studieuppgifter

Sök på internet efter några rapporter från aktuell forskning inom området funktionsnedsättning. Reflektera kring hur tillförlitlig källan är.

- Hur många personer har deltagit i den aktuella forskningen?
- Har någon annan forskare kommit fram till samma eller liknande resultat?

Ämne – Specialpedagogik

Ämnet specialpedagogik är tvärvetenskapligt och har utvecklats ur pedagogik med nära kopplingar till filosofi, psykologi, sociologi och medicin. I ämnet behandlas människors olika villkor för lärande och utveckling i samspel med det omgivande samhället. Det behandlar också arbetsuppgifter, yrkesroller och verksamheter inom funktionshinderområdet.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet specialpedagogik ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om relationer mellan samhället och människor med funktionsnedsättningar. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om samhällets olika insatser för människor med funktionsnedsättningar samt förmåga att arbeta utifrån lagar och styrdokument för att, i olika situationer, skapa likvärdighet, delaktighet och tillgänglighet för människor med funktionsnedsättningar. Undervisningen ska leda till att eleverna utvecklar förmåga att möta människor med respekt och arbeta utifrån ett etiskt och inkluderande förhållningssätt, med utgångspunkt i en demokratisk värdegrund och i överenskommelser om mänskliga rättigheter. Såväl egna som samhällets attityder till och värderingar av människors olikheter och rättigheter ska behandlas i undervisningen.

Problemlösning och handlingsberedskap ska stimuleras i undervisningen. Genom fältstudier eller genom att medverka i olika verksamheter ska eleverna ges möjlighet att få inblick i och erfarenhet av sociala och pedagogiska sammanhang. Eleverna ska ges möjlighet att reflektera över och diskutera ämnesinnehållet och centrala begrepp. I undervisningen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla förmåga att kritiskt söka, bearbeta, värdera och använda information från olika källor.

Undervisningen i ämnet specialpedagogik ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om olika funktionsnedsättningar och om deras konsekvenser i olika sammanhang.
2. Kunskaper om samhällets olika insatser för människor med funktionsnedsättningar.
3. Kunskaper om specialpedagogiska arbetssätt och hjälpmedel samt färdigheter i att utveckla och använda dessa.
4. Förmåga att använda centrala specialpedagogiska begrepp.
5. Färdigheter i att kritiskt använda information från olika källor.
6. Förmåga att arbeta utifrån lagar och andra bestämmelser som styr olika verksamheter.
7. Förmåga att planera, genomföra, utvärdera, följa upp och dokumentera olika insatser och aktiviteter för att skapa goda villkor för människors deltagande i olika situationer.
8. Förmåga att kommunicera, samarbeta och samverka för att stödja och assistera människor i olika situationer.
9. Förmåga att diskutera egna, andras och samhällets attityder till, samt värderingar och bemötande av, människors olikheter.

Kurser i ämnet

- Specialpedagogik 1, 100 poäng.
- Specialpedagogik 2, 100 poäng som bygger på kursen specialpedagogik 1.

Specialpedagogik 2, 100 poäng

Kurskod: SPCSPE02

Kursen specialpedagogik 2 omfattar punkterna 2—9 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas fördjupade kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Innehållet i, bakgrunden till och framväxten av organisationer, arbetssätt och olika insatser inom funktionshinderområdet.
- Användande, utveckling och anpassning av specialpedagogiska arbetssätt och övriga hjälpmedel.
- Kritisk bearbetning av information från olika källor.
- Lagar, förordningar, internationella överenskommelser och riktlinjer som styr insatser och verksamheter för människor med funktionsnedsättningar.
- Lagar, andra bestämmelser och praxis när det gäller arbetsmiljö, säkerhet och yrkesetik inom funktionshinderområdet.
- Planering, genomförande, utvärdering, uppföljning och dokumentation av olika insatser och aktiviteter.
- Interaktion och kommunikation i samarbete och möten med människor.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven beskriver **översiktligt** olika insatser för människor med funktionsnedsättningar. Dessutom redogör eleven **översiktligt** för hur olika specialpedagogiska arbetsätt och hjälpmedel utvecklas och används. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp samt förklarar **enkla** samband och drar **enkla** slutsatser.

Eleven söker och bearbetar **med viss säkerhet** information från olika källor samt värderar den med **enkla** omdömen.

Eleven redogör **översiktligt** för olika lagar och andra bestämmelser som styr verksamheter och tar utgångspunkt i dem i sitt arbete.

Eleven planerar, organiserar och utför vanligt förekommande **enkla** arbetsuppgifter och aktiviteter, **i samråd** med handledare och på ett yrkesmässigt sätt. I arbetet använder eleven redskap och metoder som **finns angivna** för uppgiften. Dessutom interagerar eleven, samt kommunicerar **med viss säkerhet**, i samarbete och möten med människor. Eleven gör en **enkel** dokumentation av utförda uppgifter och aktiviteter. I dokumentationen använder eleven **med viss säkerhet** relevanta begrepp. När arbetet är utfört utvärderar eleven uppgifterna och aktiviteterna med **enkla** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **översiktligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar.

Eleven diskuterar **översiktligt** egna och andras attityder, värderingar och handlingar i relation till människor med funktionsnedsättningar. I diskussionen framför eleven **enkla** argument för sina åsikter samt visar respekt för andras åsikter.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven beskriver **utförligt** olika insatser för människor med funktionsnedsättningar. Dessutom redogör eleven **utförligt** för hur olika specialpedagogiska arbetsätt och hjälpmedel utvecklas och används. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp samt förklarar samband och drar **välgrundade** slutsatser.

Eleven söker och bearbetar **med viss säkerhet** information från olika källor samt värderar den med **nyanserade** omdömen.

Eleven redogör **utförligt** för olika lagar och andra bestämmelser som styr verksamheter och tar utgångspunkt i dem i sitt arbete.

Eleven planerar, organiserar och utför vanligt förekommande arbetsuppgifter och aktiviteter, **efter samråd** med handledare och på ett yrkesmässigt sätt. I arbetet **väljer och** använder eleven redskap och metoder som **passar** för uppgiften. **Eleven diskuterar utförligt sin egen och andras roll och betydelse samt tar utgångspunkt i det vid sitt eget handlande.** Dessutom interagerar eleven, samt kommunicerar **med viss säkerhet**, i samarbete och möten med människor. Eleven gör en **noggrann** dokumentation av utförda uppgifter och aktiviteter. I dokumentationen använder eleven **med viss säkerhet** relevanta begrepp. När arbetet är utfört utvärderar eleven uppgifterna och aktiviteterna med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar.

Eleven diskuterar **utförligt** egna och andras attityder, värderingar och handlingar i relation till människor med funktionsnedsättningar. I diskussionen framför eleven **välgrundade** argument för sina åsikter samt visar respekt för andras åsikter.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** olika insatser för människor med funktionsnedsättningar. Dessutom redogör eleven **utförligt och nyanserat** för hur olika specialpedagogiska arbetssätt och hjälpmedel utvecklas och används. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med säkerhet** centrala begrepp samt förklarar **komplexa** samband och drar **välgrundade och nyanserade** slutsatser.

Eleven söker och bearbetar **med säkerhet** information från olika källor samt värderar den med **nyanserade** omdömen.

Eleven redogör **utförligt** olika lagar och andra bestämmelser som styr verksamheterna och tar utgångspunkt i dem i sitt arbete.

Eleven planerar, organiserar och utför vanligt förekommande, **även avancerade**, arbetsuppgifter och aktiviteter **efter samråd** med handledare och på ett yrkesmässigt sätt, **samt anpassar vid behov genomförandet till ändrade förutsättningar**. I arbetet **väljer och** använder eleven redskap och metoder som **passar** för uppgiften **samt motiverar sitt val**. Eleven **diskuterar utförligt och nyanserat sin egen och andras roll och betydelse samt tar utgångspunkt i det vid sitt eget handlande**. Dessutom interagerar eleven, samt kommunicerar **med säkerhet**, i samarbete och möten med människor. Eleven gör en **noggrann och utförlig** dokumentation av utförda uppgifter och aktiviteter. I dokumentationen använder eleven **med säkerhet** relevanta begrepp. När arbetet är utfört utvärderar eleven uppgifterna och aktiviteterna med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta mål **och deltagarnas respons**. I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar.

Eleven diskuterar **utförligt och nyanserat** egna och andras attityder, värderingar och handlingar i relation till människor med funktionsnedsättningar. I diskussionen framför eleven **välgrundade och nyanserade** argument för sina åsikter samt visar respekt för andras åsikter.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.